

2. ЕКОЛОГІЯ ТА ДОВКІЛЛЯ

Науковий вісник НЛТУ України
Scientific Bulletin of UNFU

<http://nv.nltu.edu.ua>

<https://doi.org/10.15421/40271011>

Article received 11.12.2017 p.

Article accepted 28.12.2017 p.

УДК 630*2:001.312:553.99(477.42)

ISSN 1994-7836 (print)

ISSN 2519-2477 (online)

✉ Correspondence author

S. B. Kovalevsky

s.kovalevsky@ukr.net

С. Б. Ковалевський, Ю. М. Марчук, К. В. Маєвський, О. М. Курдюк

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

МАСШТАБИ ТА НАСЛІДКИ НЕЗАКОННОГО ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ НА ЗЕМЛЯХ ЖИТОМИРСЬКОГО ОУЛМГ

Проведено об'єктивне оцінювання масштабів і наслідків ушкоджень земель Житомирського ОУЛМГ внаслідок незаконного видобутку бурштину. Ділянки лісових насаджень, що потребують рекультивациі, виявлено на території трьох державних підприємств та семи лісництв. Встановлено, що загальна площа земель Житомирського ОУЛМГ, що потребують рекультивациі, становить 369, 45 га. Найбільше порушених площ (336,60 га) розміщено на території ДП "Білокоровицьке ЛГ", ДП "Олевське ЛГ" (30,70 га) і ДП "Словечанське ЛГ" (2,15 га). Здійснено аналіз основних типів порушень ґрунту та лісових ценозів. За результатами аналізу лісівничо-таксаційних показників пошкоджених насаджень визначено найпоширеніші типи лісорослинних умов, типи лісу, видовий склад та вікову структуру. Встановлено, що внаслідок незаконного видобутку пошкоджено та знищено низку територій, що мають статус заказників місцевого та загальнодержавного значення. На території кварталів 20 і 21 Поясківського лісництва, кварталу 27 Можарівського лісництва та кварталу 29 Сирницького лісництва закладено тимчасові пробні площі. Перспектива подальших досліджень полягає у встановленні особливостей та шляхів стимулювання природного поновлення рослинності на деградованих внаслідок незаконного видобутку територіях, дослідженні впливу абіотичних екологічних чинників на процеси поновлення рослинного покриву.

Ключові слова: бурштин; дендрорекультивациія; видобуток; порушення; рекультивациія; ушкодження.

Вступ. На сьогодні в Україні нагально постала проблема пошкодження земель лісгосподарського призначення внаслідок самовільного видобутку бурштину в низці областей Українського Полісся.

Питання рекультивациі та дендрорекультивациі таких земель є новим і маловивченим. Перші наукові публікації з цього питання з'явилися лише три роки тому, їх основними напрямками є супутниковий моніторинг порушених територій (Filipovych, 2015a, 2015b) та оцінювання екологічних наслідків і економічних збитків (Nadtochii & Myslyva, 2015; Nadtochii, 2015; Tymochko, 2015). Відсутність аналогів у світовій практиці рекультивациі пов'язана передусім зі специфічним характером ушкоджень лісових земель внаслідок незаконного видобутку бурштину. У 2015 та 2016 рр. на Рівненщині та Житомирщині відбулися засідання круглих столів, присвячених проблемі рекультивациі порушених внаслідок незаконного видобутку бурштину земель (Tymochko, 2015). У 2017 р., відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р., № 1063 (Postanova KМУ, 2016), у трьох областях України

стартував пілотний проект рекультивациі земель лісгосподарського призначення, порушених внаслідок незаконного видобування бурштину. Наказом Державного агентства лісових ресурсів України № 138 від 21.04.2017 р. (Nakaz vid 21 kvitnia, 2017) визначено перелік земель лісгосподарського призначення, у межах яких є частини, що порушені внаслідок незаконного видобування бурштину і потребують рекультивациі.

Проведені дослідження мають практично-прикладне значення та можуть бути використані у державному проекті рекультивациі земель лісгосподарського призначення, порушених внаслідок незаконного видобування бурштину (Trembitskyi et al., 2011).

Об'єкт дослідження – землі Житомирського обласного управління лісового і мисливського господарства, що зазнали негативного впливу внаслідок незаконного видобутку бурштину.

Предмет дослідження – склад та стан деревних насаджень і ґрунтового покриву на землях Житомирського ОУЛМГ, що зазнали негативного впливу внаслідок незаконного видобутку бурштину.

Інформація про автора:

Ковалевський Сергій Борисович, д-р с.-г. наук, професор кафедри дендрології та лісової селекції. **Email:** s.kovalevsky@ukr.net

Марчук Юрій Миколайович, канд. с.-г. наук, доцент, завідувач кафедри дендрології та лісової селекції.

Email: dendrology.nubip@gmail.com

Маєвський Костянтин Васильович, канд. с.-г. наук, доцент кафедри дендрології та лісової селекції.

Email: kv_maevsky@nubip.edu.ua

Курдюк Олександр Михайлович, канд. біол. наук, ст. наук. співробітник, доцент кафедри дендрології та лісової селекції.

Email: OMikhlich@bigmir.net

Цитування за ДСТУ: Ковалевський С. Б., Марчук Ю. М., Маєвський К. В., Курдюк О. М. Масштаби та наслідки незаконного видобутку бурштину на землях Житомирського ОУЛМГ. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. Вип. 27(10). С. 69–72.

Citation APA: Kovalevsky, S. B., Marchuk, Yu. M., Mayevsky, K. V., & Kurdyuk, O. M. (2017). The Scope and Consequences of Illegal Amber Extraction on Lands of Zhytomyr RDFH. *Scientific Bulletin of UNFU*, 27(10), 69–72. <https://doi.org/10.15421/40271011>

Матеріали та методи дослідження. Дослідження проводили впродовж 2017 р. на території земель Житомирського ОУЛМГ. Тимчасові пробні площі закладали у місцях найбільш інтенсивного пошкодження ділянок внаслідок видобутку бурштину та на суміжних ділянках, які не зазнали негативного впливу. Початковими матеріалами для роботи є матеріали польових досліджень, таксаційні описи насаджень, супутникові та аерофотознімки, дані спеціалізованої літератури, накази та розпорядження державних органів влади України (Рулупенко et al., 2010).

Дослідження здійснювали відповідно до загальноприйнятих у лісовому господарстві методичних рекомендацій М. І. Гордієнка, В. М. Маурера, С. Б. Ковалевського (Hordiienko, Maurer & Kovalevskiy, 2000). Технологію створених лісових культур, проведення господарських заходів у них було відновлено за архівними даними і матеріалами лісовпорядкування, а також уточнено під час обстеження в натурі.

Вік окремих деревних рослин встановлювали за даними таксаційних описів, а в разі їх відсутності – візуально, зважаючи на загальний стан рослин, параметри, умови місцезростання. Вимірювання основних таксаційних показників дерев проводили за загальноприйнятими в лісовій таксації методиками. Тип лісорослинних умов визначали за лісотипологічною класифікацією Алексєєва-Погребняка з урахуванням індикаторів типів лісу, ґрунту і рельєфу.

Для визначення фізико-хімічних властивостей ґрунту закладали шурфи завглибшки 1,2–1,5 м до материнської породи і відбирали зразки для аналізу. Хімічний аналіз ґрунтів проводили у навчально-науково-виробничій лабораторії родючості та охорони ґрунтів кафедри ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М. К. Шикіли Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Результати дослідження та їх обговорення. Масовий незаконний видобуток бурштину на території Житомирської обл. розпочався дещо пізніше, ніж у сусідніх Волинській та Рівненській областях. Це стало однією з передумов того, що загальна площа пошкоджених територій і, зокрема земель лісгосподарського призначення, є меншою, ніж у сусідніх регіонах. На осінь 2017 р. було зафіксовано випадки незаконного видобутку бурштину на землях ДП "Білокоровицьке ЛГ", ДП "Словечанське ЛГ", ДП "Олевське ЛГ", ДП "Городницьке ЛГ", ДП "Смільчинське ЛГ", ДП "Лугинське ЛГ", ДП "Коростенське ЛГ", ДП "Овруцьке спеціалізоване ЛГ", ДП "Овруцьке ЛГ", ДП "Народницьке спеціалізоване ЛГ", "Баранівське лісомисливське господарство", "Малинське ЛГ". Загальна площа земель цих підприємств становить 564973 га.

Після обстеження територій зазначених вище підприємств, встановлено, що на землях лісового фонду ДП "Городницьке ЛГ", ДП "Смільчинське ЛГ", ДП "Лугинське ЛГ", ДП "Коростенське ЛГ", ДП "Овруцьке спеціалізоване ЛГ", ДП "Овруцьке ЛГ", ДП "Народницьке спеціалізоване ЛГ", "Баранівське лісомисливське господарство", "Малинське ЛГ" ушкодження є не такими серйозними, а їх наслідки не потребують спеціалізованих заходів з рекультивациі. Часто бурштин на території зазначених підприємств незаконно видобувався так званим "сухим" методом. Наслідками незаконного видобування були ями, діаметром до 3 м та завглибшки

до 5 м, відбувалося засмічення верхнього родючого шару ґрунту нижніми піщаними горизонтами, ушкодження піднаметового вкриття, самовільно вирубували окремі дерева, гідрологічний режим ділянки істотно не порушувався. У місцях видобутку гідромеханічним методом виявлено кратери діаметром до 2 м і завглибшки до 1,5 м, воду виявлено лише в кількох кратерах. Ушкодження ліквідували на місці силами працівників лісництв. Глибокі ями засипали тракторами або вручну, кратери від гідромеханічного добування, зазвичай, не засипали. На територіях, що були ушкоджені або впорядковані до настання вегетаційного періоду, відзначено відновлення живого надрунтового покриву, зокрема мохоподібних і однодольних трав'янистих рослин, також виявлено рясний однорічний самосів таких типових деревних видів, як *Betula pendula* Roth, *Populus tremula* L. та *Pinus sylvestris* L.

Ділянки лісових насаджень, що потребують спеціалізованих заходів з рекультивациі, виявлено на території трьох підприємств. Найбільше порушених площ (336,60 га) виявлено на території ДП "Білокоровицьке ЛГ", та ДП "Олевське ЛГ" (30,70 га) і ДП "Словечанське ЛГ" (2,15 га). За результатами аналізу ушкоджень на території зазначених підприємств визначено для подальшої роботи 8 лісництв у їх складі: ДП "Білокоровицьке ЛГ" (Замисловицьке, Озерянське, Тепеницьке, Поясківське лісництва), ДП "Олевське ЛГ" (Юрівське та Кам'янське лісництва), "Словечанське ЛГ" (Сирницьке та Можарівське лісництва). У подальшому тимчасові пробні площі було закладено на території кварталів 20 і 21 Поясківського лісництва, кварталу 27 Можарівського лісництва та кварталу 29 Сирницького лісництва.

Зведену інформацію про площі пошкоджених земель лісгосподарського призначення внаслідок незаконного видобутку бурштину, що потребують проведення рекультивациі, наведено в таблиці.

На території ДП "Білокоровицьке ЛГ" найбільша площа ушкоджених земель припадає на 20, 21, 22 та 25 квартали Поясківського лісництва, 60 та 64 квартали Юрівського лісництва ДП "Олевське ЛГ", 29 квартал Сирницького лісництва ДП "Словечанське ЛГ".

Дані лісовпорядкування та візуальне обстеження порушених ділянок свідчить про, що внаслідок незаконного видобутку бурштину було знищено переважно насадження *Pinus sylvestris* L. віком 60–80 років, місцями з домішкою *Quercus robur* L., також молодняки *Betula pendula* Roth та пристигаючі насадження *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn. Здебільшого лісостани були суцільно вирубані, а в деяких випадках спалені разом з піднаметовим вкриттям. Частина насаджень, зокрема молодняки *Betula pendula* Roth, загинула після залиття верхнього шару ґрунту пульпою з піщаних горизонтів унаслідок гідронамиву мотопомпами. На багатьох ділянках намивні роботи призвели до порушення рівня ґрунтових вод.

За результатами обстеження ділянок встановлено низку типів порушень ґрунтового покриву. Це, зокрема, канали для підводу води до гідропомп, кілька типів кратерів, ями від первинного та вторинного ручного розкопування та так звані ями-шахти з укріпленими стінками. Також за результатами аналізу лісівничо-таксаційних характеристик насаджень на порушених землях Житомирського ОУМГ встановлено, що найбільша їх кількість мала такі типи лісорослинних умов та типи лісу – В2ДС, В3ДС та В3ДСО.

Табл. Землі лісгосподарського призначення Житомирського ОУМГ, що були пошкоджені внаслідок незаконного видобутку бурштину

№ з/п	Підприємство	Лісництво	Квартал	Зокрема порушено (зруйновано) земель, га		Потребує рекультивативації, га	Площа, що може бути пошкоджена в майбутньому, га
				пошкоджено	знищено		
1	ДП "Білокоровицьке ЛГ"	Замисловицьке	9		3,50	3,50	70,00
		Замисловицьке	18		0,30	0,30	101,00
		Замисловицьке	27		2,90	2,90	113,00
		Замисловицьке	30		0,30	0,30	115,00
		Замисловицьке	50		9,70	9,70	112,00
		Замисловицьке	58		9,90	9,90	112,00
		Замисловицьке	68		0,50	0,50	110,00
		Замисловицьке	72		1,30	1,30	147,00
		Озерянське	69	0,30		0,30	121,00
		Тепеницьке	7		3,80	3,80	112,00
		Поясківське	22	26,70	52,60	79,30	113,00
		Поясківське	21	16,50	68,40	84,90	112,00
		Поясківське	20	6,90	33,70	40,60	113,00
		Поясківське	25	16,20	41,60	57,80	115,00
		Поясківське	17	2,60		2,60	113,00
		Поясківське	18	16,30		16,30	114,00
		Поясківське	24	1,70		1,70	114,00
		Поясківське	26		1,80	1,80	119,00
		Поясківське	27		1,40	1,40	116,00
		Поясківське	28		1,70	1,70	115,00
Поясківське	29	1,90	6,80	8,70	115,00		
Поясківське	33	2,40	4,90	7,30	113,00		
		всього	91,50	245,10	336,60	2485,00	
2	ДП "Олевське ЛГ"	Юрівське	64	1,50	5,70	7,20	139,80
		Юрівське	59		1,00	1,00	83,00
		Юрівське	56		2,10	2,10	79,00
		Юрівське	65		2,60	2,60	92,10
		Юрівське	68	1,40		1,40	130,00
		Юрівське	60		10,40	10,40	98,00
		Кам'янське	65		6,00	6,00	64,00
				всього	2,90	27,80	30,70
3	ДП "Словечанське ЛГ"	Сирницьке	29	1,08	0,40	1,48	114,00
		Сирницьке	45	0,25		0,25	115,00
		Сирницьке	24	0,30		0,30	115,00
		Сирницьке	53	0,12		0,12	113,00
				всього	1,75	0,40	2,15
	Разом		96,15	273,30	369,45	3627,90	

Унаслідок незаконного видобутку бурштину на території Житомирського ОУЛД пошкоджено 84,2 га лісів природоохоронного призначення, зокрема 71,3 га заказників місцевого значення та 2,6 га заказників загальнодержавного значення.

Враховуючи той факт, що за даними експертів-геологів, під час незаконного видобутку методом помпування з надр видобувають лише 20–30 % бурштину, існує великий ризик повторного порушення території. У практиці місцевих лісівників вже були випадки, коли підготовані або вже засаджені лісовими культурами ділянки повторно порушувалися. Також, враховуючи вже розвідану щільність залягання бурштину, існує значна вірогідність розширення в майбутньому порушених площ. Орієнтовні дані можливих масштабів порушень для досліджуваній території також наведено в табл. Площа таких територій у десятки разів перевищує вже наявні ушкодження, враховуючи всі обставини, найбільш масштабною та небезпечною є ситуація в ДП "Білокоровицьке ЛГ". Тому вкрай важливою складовою частиною рекультивативації та відновлення порушених лісових територій у районі проведення досліджень є запобігання та упередження подальших робіт з незаконного видобутку бурштину.

Висновки. Питання рекультивативації та, зокрема, дендрорекультивативації порушених незаконним видобутком бурштину лісових земель Українського Полісся, є новим і ще маловивченим. Для розроблення ефективних

заходів з дендрорекультивативації порушених територій об'єктивно оцінено масштаби та наслідки ушкодження середовища. Так, ділянки лісових насаджень, що потребують рекультивативації, виявлено на території трьох державних підприємств та семи лісництв у їх складі. Найбільше порушених площ встановлено на території ДП "Білокоровицьке ЛГ" (336,60 га), ДП "Олевське ЛГ" (30,70 га) і ДП "Словечанське ЛГ" (2,15 га). Також здійснено аналіз основних типів порушень ґрунту та лісових ценозів.

За результатами попереднього аналізу лісівничо-таксаційних показників пошкоджених насаджень встановлено, що найбільшу кількість площ має ТЛУ ВЗДС, ВЗДСО та ВЗДС. Найбільше пошкоджено насаджень з переважанням сосни звичайної, а за віковою структурою – деревостани віком 60–80 років. Унаслідок незаконного видобутку пошкоджено та знищено низку територій, що мають статус заказників місцевого та загальнодержавного значення.

Перспектива подальших досліджень полягає у встановленні особливостей та шляхів стимулювання природного поновлення рослинності на деградованих внаслідок незаконного видобутку територіях, дослідженні впливу абіотичних екологічних чинників на процеси поновлення рослинного покриву, розробленні власної методики еколого-економічної оцінки шкоди, завданої незаконним видобутком бурштину.

Перелік використаних джерел

- Filipovych, V. Ie. (2015a). Operatyvnyy kontrol poshyrennya nelegalnogo vydobutku burshtynu ta otsinka zbytkiv, zapodyanykh derzhavi, za materialamy bahatozonalnoyi kosmichnoyi ziomky.. *Environmental safety and nature management*, 4, 91–97. [in Ukrainian].
- Filipovych, V. Ie. (2015b). Sputnikovyyi monitorynh terytoriy nezakonnoho vydobutku burshtynu. [Satellite monitoring fore the areas of illegal extraction amber]. *Ukrainian Journal of Remote Sensing*, 6, 4–7. Retrieved from: <http://ujrs.org.ua/ujrs/article/view/52/70>. [in Ukrainian].
- Hordiienko, M. I., Maurer, V. M., & Kovalevskiy, S. B. (2000). *Metodychni vkazivky do vyvchennya ta doslidzhennya lisovykh kultur* [Methodological guidelines for the study and research of forest crops]. Kyiv: NAU. 103 p. [in Ukrainian].
- Nadtochii, P. P. (2015). Ekoloho-ekonomichna otsinka vplyvu diyalnosti, povyazanoyi z nezakonnym vydobuvannam burshtynu, na stan dovkillya Zhytomyrshchyny. (Vol. 1). *Bulletin of the Zhytomyr National Agroecological University*, 1(47), 28–50. [in Ukrainian].
- Nadtochii, P. P., & Myslyva, T. M. (2015). *Ekolohichni naslidky vydobuvannya burshtynu na Zhytomyrshchyni* [Environmental consequences of amber mining in Zhytomyr region]. Zhytomyr: ZhNAEU. 50 p. [in Ukrainian].
- Nakaz vid 21 kvitnia 2017 r., № 138. (2017). *Pro zatverdzhennya Pereliku zemel' lisohospodarskoho pryznachennya, u mezhakh yakykh ye chastyny, yaki porusheni vlasnidok nezakonnoho vydobuvannya burshtynu i potrebuyut' rekul'tyvatsiyi* [On Approval of the List of Lands for Forestry, within which there are parts that are violated as a result of the illegal extraction of amber and require reclamation]. Retrieved from: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/public/category?cat_id=65319. [in Ukrainian].
- Postanova KМУ vid 30 lystopada 2016 r., № 1063. (2016). *Deyaki pytannya realizatsiyi pilotnoho proektu rekul'tyvatsiyi zemel' lisohospodars'koho pryznachennya, porushenykh vlasnidok nezakonnoho vydobuvannya burshtynu* [Some issues of the implementation of a pilot project for the re-cultivation of forestry lands that were violated due to the illegal mining of amber]. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1063-2016-%D0%BF>. [in Ukrainian].
- Pylypenko, O. I., & Yukhnovskiy, V. Yu. (Ed.), Dudarets, S. M., & Maliuha, V. M. (2010). *Lisovi melioratsiyi*. [Forest melioration]. Kyiv: Ahrama osvita. 282 p. [in Ukrainian].
- Trembitskiy, V. A., Myslyva, T. M., Marteniuk, O. M., & Biliavskiy, Yu. A. (2011). *Atlas ahroekolohichnoho stanu gruntovoho pokryvu Zhytomyrskoi oblasti* [Atlas of agro-ecological status of soil cover of Zhytomyr region]. Zhytomyr: PPTs "Oblderzhrodyuchist". 56 p. [in Ukrainian].
- Тимочко, Т. В. (2015). *Ekolohichni naslidky vydobuvannya burshtynu ta shlyakhy yikhnoho podolannya* [Environmental effects of amber extraction and ways to overcome them]. *Rekul'tyvatsiya terytoriy, porushenykh vlasnidok vydobuvannya burshtynu: Informatsiyi materialy do zasidannya kruhloho stolu*, 4 veresnia 2015 roku m. Rivne. Vseukrainska ekolohichna liha, (pp. 4–5) [Informational materials for the round table discussion "Reclamation of territories that are affected by amber extraction"]. [in Ukrainian].

С. Б. Ковалевский, Ю. Н. Марчук, К. В. Маевский, А. М. Курдюк

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев, Украина

МАСШТАБЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ НЕЗАКОННОЙ ДОБЫЧИ ЯНТАРЯ НА ЗЕМЛЯХ ЖИТОМИРСКОГО ОУЛОХ

Проведена объективная оценка масштабов и последствий повреждений земель Житомирского ОУЛОХ в результате незаконной добычи янтаря. Участки лесных насаждений, требующие рекультивации, обнаружены на территории трех государственных предприятий и семи лесничеств. Установлено, что общая площадь земель Житомирского ОУЛОХ, требующих рекультивации, составляет 369,45 га. Большинство нарушенных площадей (336,60 га) находится на территории ГП "Белокоровецкое ЛГ", ГП "Олевское ЛГ" (30,70 га) и ГП "Словечанское ЛГ" (2,15 га). Осуществлен анализ основных типов нарушений почвы и лесных ценозов. По результатам анализа лесоводственно-таксационных показателей поврежденных насаждений определены наиболее распространенные типы лесорастительных условий, типы леса, видовой состав и возрастная структура. Установлено, что в результате незаконной добычи повреждено и уничтожено ряд территорий, имеющих статус заказников местного и общегосударственного значения. На территории кварталов 20, 21 Пояскивского лесничества, квартала 27 Можаровского лесничества и квартала 29 Сырницкого лесничества заложены временные пробные площади. Перспективы дальнейших исследований заключаются в установлении особенностей и путей стимулировании естественного возобновления растительности на деградированных в результате незаконной добычи территориях, исследовании влияния абиотических экологических факторов на процессы обновления растительного покрова.

Ключевые слова: дендрорекультивация; добыча; повреждение; рекультивация; янтарь.

S. B. Kovalevsky, Yu. M. Marchuk, K. V. Mayevsky, O. M. Kurdyuk

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

THE SCOPE AND CONSEQUENCES OF ILLEGAL AMBER EXTRACTION ON LANDS OF ZHYTOMYR RDFH

The problem of damage to forestry in Ukraine has become acute due to the unauthorized extraction of amber today. The issues of reclamation and dendro-reclamation of such lands are new and little-studied. The research used general sciences methods (analysis, synthesis, observation, generalization) and special research methods: visual (determining the general condition of plants and damage to the territory), agrochemical (determination of basic nutrients and soil acidity) and mathematical statistics (processing of experimental data with using computer programs). An objective assessment of the scale and damage consequences to the lands of Zhytomyr Region Department of Forestry and Hunting Economy as a result of the illegal amber mining has been carried out. The areas of forest plantations requiring reclamation on the territory of three state enterprises and seven forestry enterprises were identified. The total area of land requiring reclamation is 369.45 hectares. Most of the disturbed areas (336.60 ha) located on the territory of State Enterprise Belokorovyts'ke FE, State Enterprise Olevske FE (30.70 ha) and Subsidiary Slavechanske FE (2.15 ha). The analysis of the main types of soil damage and forest ecosystems is carried out. The most common types of forest vegetation conditions, types of forest, species composition and age structure were determined according to the results of the analysis of the forestry and tax rates of damaged plantations. The obtained data indicate that the *Pinus sylvestris* L. 60-80 year aged, somewhere *Quercus robur* L., as well as the young *Betula pendula* Roth and the adjoining plantations of *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn were destroyed as a result of the illegal mining of amber. The forests of nature protection purposes with an area of 84.2 hectares, in particular 71.3 hectares of local reserves and 2.6 hectares of national reserves were damaged on the territory of Zhytomyr RDFH. The estimated area of possible violations in the studied territories is over 3627.90 hectares. The further research prospect is to define features and stimulate ways of the natural renewal of woody vegetation in areas degraded by illegal amber mining, to study the impact of environmental abiotic factors on the process of plant cover renewal, and also to develop own methodology for ecological and economic harm assessment.

Keywords: amber; dendro-recultivation; extraction; violation; reclamation; damage.